

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ОДЛУКА

Представка број 44957/17

Нафија СИНАНОВИЋ

против Србије

Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању Одбора 25. марта 2025. године у саставу:

Peeter Roosma, *председник*,

Diana Kovatcheva,

Mateja Đurović, *судије*,

и Olga Chernishova, *заменица секретара Одељења*,

Имајући у виду:

представку (број 44957/17) против Републике Србије коју је 12. јуна 2017. године, према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: „Конвенција”), Суду поднела држављанка Србије, госпођа Нафија Синановић (у даљем тексту: „подносиатељка”), рођена 1944. године и која живи у Тугину, а коју је заступао господин С. Обренић, адвокат из Београда;

одлуку да се о представи обавести Влада Републике Србије (у даљем тексту: „Влада”), коју је заступала њена заступница, госпођа З. Јадријевић Младар;

Запажања страна у спору;

Након већања, одлучује како следи:

ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

1. Предмет се односи на одбијање захтева подносиатељке за делимичан поништај решења о експропријацији у вези са земљиштем које је припадало њеном претходнику. Подносиатељка је навела да су спорним одбијањем повређена њена права према члану 1. Протокола број 1 уз Конвенцију и члану 13. Конвенције.
2. Дана 22. октобра 1980. године експроприсано је земљиште које је припадало претходнику подносиатељке у сврху регулације реке Видрењак. С тим у вези никада није покренут релевантни поступак за пружање обештећења.
3. Дана 24. августа 2004. године, на основу тога што земљиште није коришћено наменски, претходник подносиатељке је поднео захтев за делимичан поништај одлуке о експропријацији, у складу са новим Законом о планирању и изградњи који је на снази (у даљем тексту: „Закон”, тражећи да поврати власништво над

земљиштем на делу експроприсаног земљишта. Закон је прописивао поништај решења о експропријацији само када земљиште у целости није коришћено за намену, при чему није разјашњено шта треба да се деси у случајевима када се само део земљишта користи за наведену намену. Закон је такође прописивао да се деоба земљишта може извршити само на захтев власника или носиоца права коришћења.

4. Примењујући наведено законодавство, домаћи судови су развили судску праксу која се бави ситуацијама у којима се тражио делимичан поништај одлука о експропријацији, и утврдили околности у којима су претходни власници могли повратити власништво над земљиштем. Наиме, Врховни суд је у својој одлуци од 22. децембра 2005. године потврдио да је такав делимичан поништај одлука о експропријацији био могућ, под условом да је поништени део јасно прецизиран у изреци одлуке и да преостало експроприсано земљиште не чини саставни део већег земљишног комплекса потребног за његову намену.

5. У складу са овом одлуком, Управни суд је наставио да примењује исти правни став, али на прецизнији начин, у свим случајевима када је само део експроприсаног земљишта коришћен за своју намену. Конкретно, он је дозволио делимичан поништај одлуке о експропријацији у ситуацијама када је део земљишта, који није коришћен у сврху за коју је такво земљиште експроприсано, чинио посебну и препознатљиву целину евидентирану у катастарским књигама.

6. Дана 20. новембра 2012. године, након неколико враћања на поновно одлучивање, захтев подносиоца је одбијен. Власти су сматрале да се делимичан поништај може одобрити само ако је спорно земљиште претходно подељено на такав начин да неискоришћени део чини парцелу која се јасно може идентификовати и разграничити.

7. Дана 23. јула 2015. и 24. новембра 2016. године, Управни суд и Уставни суд су потврдили наведену одлуку.

8. Након коначног решавања поступка за поништај одлуке, општина Тутин је покренула поступак поделе и недуго затим продала новоразграничену парцелу трећем лицу.

9. Позивајући се на члан 1. Протокола број 1 и члан 13. Конвенције, подносиоца се притуживала да су јој домаћи органи ставили превелики индивидуални терет који је било немогуће испунити јер је поступак за поделу земљишта, као неопходан предуслов за делимичан поништај експропријације и враћање права на коришћење подносиоца, могао покренути само власник или носилац права коришћења, који је у то време била општина Тутин.

ОЦЕНА СУДА

10. Влада је навела да представку треба одбацити на основу члана 35. став 1. Конвенције услед неисцрпљивања домаћих правних средстава јер подносиоца није искористила два доступна домаћа правна лека: ванпарнични поступак за накнаду штете и, алтернативно, покретање засебног парничног поступка за накнаду штете. Влада је даље тврдила да чињенице из предметног случаја не откривају било каква легитимна очекивања у смислу члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију, па сходно томе ни кршење члана 13. Подносиоца се није сложила са горенаведеним мишљењем и поново је потврдила своју притужбу.

11. Суд сматра да нема потребе да испитује приговор Владе у вези са исцрпљивањем домаћих правних лекова јер је притужба подносиоца у сваком случају недопуштена *ratione materiae* (видети, у илустративне сврхе, *Момчиловић против Србије* (одл.) [Веће], број 44530/18, став 12, од 5. марта 2024. године).

12. Конкретно, да би утврдио да ли притужба подносиоца потпада под делокруг члана 1. Протокола број 1, који предвиђа заштиту имовинских права, Суд мора да утврди да ли је она могла легитимно да очекује повратак дела експроприсаног земљишта у њен посед.

13. Суд је раније сматрао да „имовина” може бити постојећа имовина, укључујући потраживања, у вези којих подносилац представке може да тврди да он или она имају макар легитимно очекивање да ће бити реализована, односно да ће остварити ефективно уживање имовинског права (видети *Кореску против Словачке* [ВВ], број 44912/98, став 35, ЕСЉП 2004-IX, и *Gratzinger u Gratzingerova против Чешке Републике* (одл.) [ВВ], број 39794/98, став 69, ЕСЉП 2002-VII).

14. Суд је у вези с тим истакао да постоји разлика између пуне наде да ће до реституције доћи, колико год та нада била разумљива, и легитимног очекивања, које мора бити конкретније природе од пуне наде и засновано на законској одредби или правном акту као што је судска одлука (видети *Gratzinger u Gratzingerova*, цитиран горе, став 73.).

15. Суд пре свега констатује да је неспорно да експроприсано земљиште није у потпуности искоришћено за потребе регулације реке Видрењак.

16. Друго, Суд примећује да је домаћа судска пракса доследно тврдила да је делимичан поништај одлуке о експропријацији дозвољен под одређеним условима, наиме када неискоришћено земљиште чини засебну и препознатљиву јединицу евидентирану у катастарским књигама. Према томе, легитимно очекивање могло би настати само под условом да су такви услови испуњени (видети *Koreský*, цитиран горе, став 49.).

17. Даље, Суд констатује да у предметном случају експроприсано земљиште, које се састоји од две катастарске парцеле, није претходно било подељено како би се издвојио део који није коришћен за регулацију реке као засебна катастарска парцела или функционална јединица, што је довело до одбацивања захтева подносиоце.

18. Такође, Суд констатује да домаће законодавство није наметнуло обавезу носиоцу права коришћења на експроприсаном земљишту да предузме парцелацију или деобу постојећих катастарских парцела, већ је исту само дозволило као могућност.

19. Што се тиче даљег развоја догађаја, а нарочито деобе експроприсаног земљишта коју је покренула општина Тутин након одбијања захтева подносиоце (видети став 8. горе), што је резултирало формирањем нових катастарских парцела и њиховом накнадном продајом, Суд не сматра да су те радње релевантне за његову оцену наводне повреде права подносиоце. Ово је нарочито релевантно с обзиром на то да подносиоца може остварити право да тражи новчану накнаду за експроприсано земљиште по тржишној вредности без икаквог временског ограничења.

20. У овим околностима, Суд закључује да подносиоца не може тврдити да је имала легитимна очекивања да поврати део експроприсаног земљишта и да није било довољно основа у домаћем праву, како га тумаче домаћи судови, да би се захтев подносиоце квалификовао као „имовина” у смислу члана 1. Протокола број 1. уз Конвенцију.

21. Сходно томе, предметна притужба према члану 1. Протокола број 1 уз Конвенцију је *ratione materiae* неспојива са одредбама Конвенције у смислу члана 35. став 3(а), те се мора одбацити у складу са чланом 35. став 4.

22. Суд даље констатује да се члан 13, који утврђује право на делотворан правни лек, може применити само у комбинацији са, или у светлу, једног или више чланова Конвенције или њених Протокола за које се наводи повреда. Да би се ослањала на члан 13, подносиоца мора такође имати доказиву тврдњу према другој одредби Конвенције (видети *Zavoloka против Летоније*, број 58447/00, став 35, од 7. јула 2009. године).

23. Из претходно наведеног произилази да подносиоца нема доказиву тврдњу према члану 1. Протокола број 1 уз Конвенцију. Стога притужба према члану 13. мора бити одбачена у складу са чланом 35. ст. 3(а) и 4. Конвенције.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

Проглашава представку недопуштеном.

Састављено на енглеском језику и прослеђено у писаном облику 2. маја 2025. године.

Olga Chernishova

заменица секретара

Peeter Roosma

председник